

dr hab. Maja Wojciechowska, prof. UG
Instytut Filologii Polskiej
Wydział Filologiczny
Uniwersytet Gdański

Gdańsk, 10.11.2019

Recenzja pracy doktorskiej mgra Przemysława Krysińskiego
pt. „Obszary zastosowania i potencjał rozwiązań należących do koncepcji
***smart city* ze szczególnym uwzględnieniem sektora informacyjnego”**

1. Aktualność tematyki

Rozprawa doktorska mgra Przemysława Krysińskiego zatytułowana: „**Obszary zastosowania i potencjał rozwiązań należących do koncepcji *smart city* ze szczególnym uwzględnieniem sektora informacyjnego**”, napisana pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Kowalskiej-Chrzanowskiej, prof. UMK na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, to opracowanie wpisujące się w nurt badań dotyczący zrównoważonego rozwoju oraz aktywności obywatelskiej. Autor skupił się na koncepcji *smart city*, którą omawia w kontekście sektora informacyjnego. Jak napisał we *Wstępie* „koncepcja *smart city* jest przedmiotem zainteresowania reprezentantów różnych dyscyplin naukowych: informatyki, telekomunikacji, ekonomii i zarządzania, ochrony środowiska” (s. 3). Doktorant skupił się na ujęciu bibliologiczno-informatologicznym, z którego zakresu możemy znaleźć stosunkowo niewiele prac. Z polskich Autorów należy wymienić Małgorzatę Fedorowicz-Kruszewską, która opublikowała ważny artykuł: *Koncepcja zrównoważonego rozwoju perspektywa bibliotekoznawcza* (2014), w którym pisała o inteligentnej bibliotece. Nie można jednak mówić w tym przypadku o rozbudowanej analizie naukowej, lecz raczej o pewnym zasygnalizowaniu tematów, które tej analizie powinny się doczekać – co czyni Doktorant w swojej pracy.

Pan Przemysław Krysiński z jednej strony prezentuje samą koncepcję, analizuje jej potencjał badawczy i bada zainteresowanie omawianą tematyką, z drugiej zaś opisuje praktyczne rozwiązania stosowane w Polsce i na świecie w jej ramach.

mf

Trzeba zauważyć, że tematyka podjęta przez Doktoranta jest zagadnieniem zupełnie nowym w polskim piśmiennictwie naukowym z zakresu bibliologii i informatologii. Wzmoczone zainteresowanie tym tematem za granicą oraz w innych dziedzinach nauki oraz wysoki potencjał aplikacyjny pozwalają jednak przypuszczać, że będzie to w niedalekiej przyszłości przedmiot dociekań wielu badaczy i praktyków. W związku z tym należy skonkludować, że tematyka rozprawy została wybrana trafnie, podobnie jak sam tytuł, zaś badania Doktoranta uzupełniają lukę w polskiej literaturze z zakresu informatologii i bibliologii.

2. Charakterystyka rozprawy

Recenzowana rozprawa, przedstawiona do oceny przez mgra Przemysława Krysińskiego, liczy ogółem 254 strony, na co składają się: *Wstęp*, 6 rozdziałów podzielonych na 2 części, *Zakończenie*, *Bibliografia* oraz spisy (rysunków, tabel i wykresów). Jak czytamy we *Wstępie* „Punktem wyjścia do rozważań podjętych na łamach dysertacji było zdefiniowanie istoty inteligentnego miasta, stwierdzenie obecności idei *smart city* w publikacjach z zakresu różnych dyscyplin naukowych (w tym bibliologii i informatologii), wyłonienie pól zainteresowań badaczy w tym obszarze oraz identyfikacja ewentualnych kierunków dalszych prac” (s. 18). Jako podstawowe metody Autor słusznie zastosował analizę i krytykę piśmiennictwa, metodę indywidualnych przypadków oraz metodę mieszaną.

Część pierwsza, zatytułowana *Nowoczesne technologie i partycypacja społeczna jako determinanty rozwoju inteligentnych miast*, składa się z trzech rozdziałów. W rozdziale pierwszym *Spółczesność obywatelska jako płaszczyzna aktywności i współpracy* została omówiona rola informacji i aktywności obywatelskiej w kształtowaniu się współczesnych społeczeństw, filary społeczeństwa obywatelskiego (w tym kapitał społeczny, otwarty samorząd i organizacje pozarządowe) oraz rola i znaczenie partycypacji społecznej. Jest to rozdział ciekawy, stanowiący ważne tło dla dalszych rozważań. Moją uwagę zwróciło w nim wąskie postrzeganie przez Autora kapitału społecznego, który utożsamia to zjawisko wyłącznie z pozytywnymi skutkami społecznymi, podczas gdy udowodniono, iż w pewnych swoich formach może on mieć negatywne konsekwencje dla życia zbiorowości, również zbiorowości wielkomiejskich. Warto w tym miejscu sięgnąć po prace Alejandro Portesa, kubańskiego badacza, który wskazywał, że silne powiązanie wewnątrz grup oraz głębokie zaufanie i możliwość polegania na członkach wspólnoty to cechy charakteryzujące również mafie, kartele, grupy przestępcze i klany, które koncentrują się wyłącznie na czerpaniu korzyści dla swoich reprezentantów, kosztem innych ludzi. Ciekawe byłoby ukazanie jakie znaczenia ma

tego typu działalność na społeczności wielkomiejskie i opisanie tych problemów w kontekście koncepcji *smart city*.

Rozdział drugi – *Smart city jako przedmiot badań interdyscyplinarnych* – zawiera rozważania terminologiczne. Autor w niezwykle konsekwentny sposób dokonał analizy literatury polskiej i zagranicznej w celu ustalenia definicji *smart city* oraz wskazania różnych aspektów tej problematyki poruszanych na łamach literatury fachowej. W konsekwencji przeprowadzonych badań wyodrębnił cztery podstawowe obszary tematyczne: (1) *smart city* jako nowa koncepcja funkcjonowania i rozwoju miasta; (2) inteligentne miasto jako mechanizm generowania optymalizacji i oceny jakości informacji, danych, zasobów i systemów informacyjnych; (3) *smart city* jako idea wspierania przez instytucje sektora kultury; (4) *smart city* jako miasto rozwijające się dzięki partycypacji społecznej i właściwemu zarządzaniu wiedzą. Rozdział ten zasługuje na wysoką ocenę ponieważ został opracowany niezwykle starannie, z uwzględnieniem licznych źródeł poddanych analizie.

Ostatni w części pierwszej rozdział to próba konceptualizacji koncepcji *smart city*. Omówiono w nim podstawy prawne oraz koncepcję *smart city* jako miasta innowacyjnego, przedstawiono również korzyści i zagrożenia związane z wdrażaniem koncepcji *smart city*. Jednakże przeważająca część rozdziału została poświęcona opisowi wdrożeń rozwiązań *smart* w różnych miastach Polski i zagranicą. Autor trafnie zastosował tu model podziału projektów w oparciu o ustalenia Rudolfa Griffingera, grupując opisy w trzy kategorie: (1) inteligentna gospodarka, (2) inteligentna mobilność, (3) inteligentne środowisko. Są to przykłady wdrożeń spoza sektora informacyjnego.

Druga część dysertacji zatytułowana *Rozwiązania smart w sektorze informacyjnym*, została poświęcona analizie wyłącznie w obszarze bibliologii i informatologii. Pierwszy rozdział nosi zresztą znaczący tytuł *Koncepcja smart city jako obszar zainteresowania bibliologii i informatologii*. Autor dokonał tu (na podstawie literatury przedmiotu) wyodrębnienia obszarów tematycznych oraz potencjalnych kierunków przyszłych badań z perspektywy bibliotekoznawczej.

Rozdział drugi prezentuje obszary wdrożeń rozwiązań *smart* w sektorze informacyjnym i ma on analogiczny charakter jak rozdział trzeci z części pierwszej. Autor ponownie posłużył się klasyfikacją Rudolfa Griffingera, grupując omawiane projekty w trzech obszarach: (1) inteligentni mieszkańcy, (2) inteligentny urząd, (3) inteligentne życie, prezentując rozwiązania polskie i zagraniczne z sektora informacyjnego.

Rozdział trzeci nosi tytuł *Projekty z sektora informacyjnego i rozwiązania smart w polskich budżetach obywatelskich w latach 2012-2018*. Doktorant opisuje w nim mechanizm

budżetu obywatelskiego w Polsce, skupiając się na obecności rozwiązań typu *smart* w polskich budżetach partycypacyjnych, na przykładzie 10 metropolii. Badaniami zostały objęte wyłącznie projekty, które należały do sektora informacyjnego. Jest to ciekawa analiza, którą warto by było zestawić z badaniami Zbigniewa Gruszki, który w artykule z 2018 r. pt. *Finansowanie bibliotek publicznych i zadań związanych z książką i promocją czytelnictwa w budżetach obywatelskich miast wojewódzkich w Polsce w 2017 r.* zajął się analizą projektów typowo bibliotecznych.

3. Ocena pracy

Pracę mgra Przemysława Krysińskiego oceniam pozytywnie. Autor w niezwykle staranny i systematyczny sposób zbadał funkcjonowanie w literaturze przedmiotu nowego zagadnienia jakim jest koncepcja inteligentnego miasta. Wyodrębnienie przez doktoranta opisywanych w Polsce i na świecie obszarów badawczych może wskazywać na kierunki przyszłych badań informatologicznych. Każdy bowiem opisany obszar wymaga dalszej, indywidualnej analizy i pogłębionych badań, co może stanowić przedmiot zainteresowania wielu badaczy.

Doktorant uporządkował bogaty materiał badawczy, uzyskany metodą analizy i krytyki piśmiennictwa. Niewątpliwą zaletą dysertacji jest bardzo staranny przegląd badań, obejmujący różne nurty, dziedziny i dyscypliny. Przyjęte w pracy ujęcie badawcze można uznać za pionierskie w polskim sektorze informacyjnym. Pomimo, iż pojawiają się już pierwsze opracowania z tego zakresu, to jest to pierwsze, tak dokładne studium tej koncepcji.

Do najważniejszych osiągnięć naukowych Autora, udokumentowanych w rozprawie, zaliczam:

- zaprezentowanie definicji *smart city*, przedstawienie podstawowych pojęć z tego zakresu i elementów koncepcji, w kontekście sektora informacyjnego;
- dokonanie analizy poziomu zainteresowania koncepcją *smart city* w literaturze naukowej polskiej i zagranicznej, reprezentującej różne dyscypliny naukowe, a szczególnie bibliologię i informatologię;
- wyodrębnienie szczegółowych obszarów badawczych w ramach koncepcji *smart city*, tj. (1) *smart city* jako nowa koncepcja funkcjonowania i rozwoju miasta; (2) inteligentne miasto jako mechanizm generowania optymalizacji i oceny jakości informacji, danych, zasobów i systemów informacyjnych; (3) *smart city* jako idea wspierania przez instytucje sektora kultury; (4) *smart city* jako miasto rozwijające się dzięki partycypacji społecznej i właściwemu zarządzaniu wiedzą;

- zaprezentowanie praktycznych rozwiązań *smart* z sektora informacyjnego w Polsce i na świecie;
- określenie poziomu zainteresowania rozwiązaniami *smart* w sektorze informacyjnym, w oparciu o analizę budżetów partycypacyjnych wybranych polskich miast.

Ponadto, zauważyć należy, że praca została napisana starannie, ładnym, poprawnym językiem. Pojawiają się w niej nieliczne tylko błędy edytorskie i interpunkcyjne.

Jako swego rodzaju mankament traktuję, iż prezentowane w rozprawie projekty wdrożeniowe zostały opisane niezwykle pobieżnie, niektóre liczą zaledwie trzy zdania. Budzi to mój niedosyt. Jak rozumiem spowodowane jest to chęcią uniknięcia nadmiernego rozrostu pracy. Być może jednak byłoby możliwe niewielkie rozwinięcie opisów lub też szczegółowe omówienie jednego lub dwóch projektów, które w pełni pokazało by kontekst informatologiczny lub biblioteczny projektów.

Recenzowana praca jest przejrzysta i ma logiczny układ. Uważam jednak, że korekcie powinna zostać poddana numeracja rozdziałów. Skoro Autor chciał podzielić pracę na dwie części to sugerowałabym zastosowanie numeracji ciągłej rozdziałów, tak by nie występowały dwa rozdziały pierwsze, dwa rozdziały drugie itd. Podobnie sprawa wygląda przy wszystkich podrozdziałach – mamy np. dwa podrozdziały 1.2.1, 2.2.1., 3.3.2 (przykładów można podać znacznie więcej). Myślę, że dla Czytelnika ułatwieniem byłoby stosowanie unikalnej numeracji, tak by każdy rozdział miał swój niepowtarzalny numer. Można by było uniknąć wówczas sytuacji gdy Autor w jednym miejscu pisze, że w rozdziale trzecim przedstawiono wybrane programy dotyczące inteligentnych miast oraz omówiono koncepcję *smart city* (s. 21), a w innym, że rozdział trzeci poświęcono dokumentacji projektów zgłoszonych do budżetów obywatelskich (s. 22).

Analogiczna sytuacja pojawia się w nazewnictwie rozdziałów. W rozdziale 2.2. (z części drugiej pracy) Autor prezentuje przykłady koncepcji *smart city* w Polsce i na świecie, w obu przypadkach używając tych samych tytułów podrozdziałów. Zapewne celem było usystematyzowanie opisów według tego samego schematu, jednak w efekcie rozdział 2.2.1.1. nosi ten sam tytuł co 2.2.2.1. (*Inteligentni mieszkańcy*), podobnie 2.2.1.2 i 2.2.2.2. (*Inteligentny urząd*) oraz 2.2.1.3 i 2.2.2.3 (*Inteligentne życie*). Utrudnia to odbiór i powoduje dezorientację czytelnika, który i tak musi poruszać się w skomplikowanym układzie pracy (Autor zastosował pięciostopniowy układ hierarchiczny treści). Być może tę samą treść (zawartą na zaledwie 254 stronach maszynopisu) dałoby się przedstawić w mniej skomplikowanym układzie, gdyż układ obecny powoduje, że nie można posługiwać się skutecznie ani numeracją ani tytułaturą

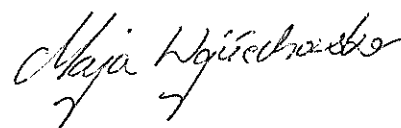
rozdziałów. Często zdarza się, że na jednej stronie tekstu rozpoczynają się trzy, a nawet cztery podrozdziały pracy – uważam, że to za dużo.

Pomimo wskazanych mankamentów uważam, że praca jest interesująca, ważna dla dalszych badań informatologicznych, Autor trafnie dokonał wyboru tematu, sformułował cele i hipotezy badawcze. Uważam, że roprawa powinna zostać opublikowana drukiem, po wprowadzeniu odpowiednich korekt i skrótów.

4. Wnioski

Recenzowana rozprawa mgra Przemysława Krysińskiego zatytułowana: „**Obszary zastosowania i potencjał rozwiązań należących do koncepcji *smart city* ze szczególnym uwzględnieniem sektora informacyjnego**”, napisana pod kierunkiem dr hab. Małgorzaty Kowalskiej-Chrzanowskiej, prof. UMK, stanowi istotny wkład w analizę naukową dotyczącą obszaru tzw. inteligentnych rozwiązań, ujmowanych z perspektywy bibliologiczno-informatologicznej. Przedstawiona dysertacja ma istotne znaczenie poznawcze, może również stanowić podstawę dla dalszych prac dotyczących tej tematyki, ponieważ porządkuje dotychczasowy stan wiedzy, prezentuje kluczowe koncepcje oraz terminologię, a także zawiera przegląd zrealizowanych w tym zakresie projektów, co daje obraz możliwości implementacji badanej teorii w praktyce zarządczej.

Na tej podstawie stwierdzam, że **opiniowana praca spełnia warunki i wymagania stawiane rozprawom doktorskim, określone w artykule 13 pkt. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz. 595 z późn. zm.) a także w stosownych rozporządzeniach i przepisach wykonawczych. Stawiam więc wniosek o dopuszczenie rozprawy doktorskiej mgra Przemysława Krysińskiego do publicznej obrony i dalszego procedowania.**

Małgorzata Kowalska-Chrzanowska